

[Formanden.]

valget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, be-
tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det
er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod lærermangelen i folkeskolen.

(Lovforslaget (nr. 34) findes i tillæg A. sp. 493, fremsættelsen i tidenden sp. 245).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. B. Andersen: Også dette forslag er jo en genfremsættelse af et forslag fra de gode gamle dage, og alene derfor må jeg betegne det som et fornuftigt forslag med en fornuftig begrundelse. De restriktioner for anvendelsen af lærerne, som forslaget er udtryk for, har jo haft en god virkning. Så vidt jeg ved, har det været muligt i fjor for første gang at få besat ledige lærerembeder i alle dele af landet, og det viser jo, at forslaget har været rigtigt.

Men jeg vil advare imod af den grund at være for optimistisk. Der står i fremsættelsen, at alt andet lige skulle der blive et lille overskud i 1968-69, men der peges jo også på, at alt andet ikke er lige. Vi skulle vel af med de 4,6 overtimer i gennemsnit på et eller andet tidspunkt, vi skulle gerne have nedsat klassekvotienterne — så vidt jeg ved, kræver en nedsættelse af klassekvotienten bare med 1, altså noget, der faktisk hverken ses eller mærkes, 1.600 embeder — vi har brug for efteruddannelse af vore lærere, også det kræver, at vi får betydelig flere lærere end nu, og derfor tror jeg, det er rigtigt, at det ikke er muligt at ophæve restriktionerne. En anden ting, jeg ikke skal komme ind på og slet ikke på dette tidspunkt af formiddagen, er, at det vel ikke bør ske før i forbindelse med en omlægning af refusionerne, sådan som man også nu tager fat på det.

Vi må fortsætte udbygningen af seminarierne; der er ingen fare for overproduktion, og der er ingen fare for, at lærere vil komme til at gå ledige. Da vi sidste gang drøftede denne lov, anslog jeg det behov, vi ville

have i 1980, til omkring 60.000-65.000 lærere; det er det dobbelte af, hvad vi har i dag, og det er om 12 år, så jeg tror ikke, der bliver fare for, at vi får overproduktion.

Jeg skal ikke komme ind på de mange detailspørgsmål, der bedre egner sig til udvalgsdrøftelsen, men mit parti kan anbefale forslaget.

Lembourn: Man kan vel sige om dette lovforslag, at det indeholder noget beklageligt og også noget godt. Man må jo beklage, at der stadig er lærermangel, at der stadig er for mange overtimer og stadig for høje klassekvotienter, men vi kan jo glæde os over, at det for første gang, efter at denne bemyndigelseslov har virket siden 1962, nu er muligt at foretage en mindre lettelse, og at man altså alt andet lige — det kan man så betvivle, naturligvis, som hr. K. B. Andersen gør det — men dog altså: alt andet lige, kan regne med et mindre læreroverskud i 1968-69. Det ser også ud til, og det må man glæde sig over, at man kan få lidt større smidighed i administrationen, at overtimebyrden kan formindskes, og at der muligvis kan komme lidt mindre ulighed i klassekvotienterne mellem de små skoler på landet og de store i byerne, at man kan begrænse de lærerstuderendes vikartjeneste noget og i øvrigt måske prøve så småt at begynde på lidt pædagogiske fremskridt.

Når det nu er sådan, at man altså kan se, at det letter med hensyn til lærermangelen, så kunne man måske rejse det spørgsmål, om det er nødvendigt med en 3 års forlængelse. Ministeren er jo forsigtig, og det er det kloget at være, så det er måske nok det rigtigste; men spørgsmålet kunne jo altså rejses.

Jeg vil også mene, at det var rimeligt, om vi i udvalget drøftede en eventuel prioritetsrækkefølge for, hvorledes vi i de kommende år skal udnytte denne svage overproduktion af lærere, hvis man kan kalde det sådan — overproduktion bliver det jo ikke, for man skal hele tiden bruge flere — men altså, hvorledes vi vil bruge denne overproduktion. Ministeren antyder i sin fremsættelsestale, at man først og fremmest skal koncentrere sig om at få overtimebyrden væk, og det er jeg ganske enig i. Det antydes også, at brugen af lærerstuderende som vikarer bør formindskes, og det er vel

[Lembourn.]

også rigtigt; men man skal vel ikke glemme, at der har været noget undertiden ganske fornuftigt ved, at de studerende har kunnet arbejde på denne måde; helt uden betydning er det vel ikke. Endelig nævnes det, at man skal prøve at udbygge lærernes videreuddannelse; også det er jo ganske rigtigt. Men der er jo andre muligheder, og ministeren er selv inde på faglærerspørgsmålet, som også nævnes i ministerens fremsættelsestale, og man er altså interesseret i at nedskære antallet af faglærere. Jeg synes, at der i bemærkningerne til lovforslaget under nr. 5 findes en ret uheldig formulering, idet der står:

„Faglærere, vikarer og andre ukvalificerede lærerkræfter . . .“

Denne sætning kan jo godt sprogligt forstås sådan, at også faglærerne anses for at være ukvalificerede, og det er ikke ganske retfærdigt. De har naturligvis ikke altid den nødvendige uddannelse, men i mange tilfælde har de været særdeles frugtbare i skolearbejdet og har kunnet give megen inspiration, et synspunkt, som også den forhenværende undervisningsminister, hr. K. B. Andersen, var inde på, da man i sin tid, i 1965, diskuterede loven, idet han sagde — det står i Folketingstidende 1964-65 sp. 2884 — :

„Der er så mange af de nye fagområder, der må være fremmede for lærere med en almindelig seminarieuddannelse, at faglærerne direkte må imødekomme et behov i skolen i dag.“

Det mener jeg faktisk stadig de gør, ikke mindst på de kreative områder, og jeg synes derfor, man skulle ændre denne formulering.

Med hensyn til fremtidsudsigterne i øvrigt er ministerens forsigtige optimisme forhåbentlig berettiget, så vi i løbet af kort tid kan åbne for pædagogiske fremskridt, især mindre klassekvotienter og forsøg med valgfri fag og differentieret undervisning. En debat i udvalget om prioriteringen med hensyn til brugen af de flere lærere synes jeg er naturlig, og med disse bemærkninger kan jeg tilsiige det konservative folkepartis velvillige behandling af lovforslaget.

Holger Hansen: Venstre kan tilslutte sig forslaget, som det foreligger. Det ser jo nu

heldigvis ud til, at det værste er overstået i den lærermangelsituation, vi har levet under i adskillige år. Alligevel skal loven løbe videre, og vi er ikke uenige i, at det er rimeligt at afvikle under kontrol for ikke at komme ud i andre svære vanskeligheder.

Vi har jo tidligere fået forelagt et forslag på dette område, nemlig fra den tidligere undervisningsminister, nu har vi dette her fra den nuværende undervisningsminister, og vi har lige hørt den tidligere undervisningsminister her på talerstolen fortælle os, at nu skal vi være forsigtige, og jeg er ganske enig heri. Det får mig til at sige, at vi må forstå dette sådan, at nogen voldsom ekspansion i vor folkeskole ligger ikke lige om hjørnet. Vi skylder stadig loven af 1958 noget væsentligt, og det mener jeg sådan set næsten har første prioritet i den rækkefølge, som hr. Lembourn nævnedes, og som jeg i øvrigt er enig i foreligger, og som vi må drøfte netop i denne situation. Det er klassekvotienterne; de må være meget vigtige.

Jeg blev noget forbavset over at høre fra hr. K. B. Andersen, at en så beskeden nedsættelse som den, der blev omtalt, skulle koste så mange lærerkræfter. Kan dette dog være rigtigt? Er det ikke ældre oplysninger? Jeg blev meget forbavset, men jeg beder om, at vi får nogle tal frem om disse ting og får det drøftet.

Men jeg synes altså, vi skylder børnene de lovede nedsættelser af klassekvotienterne; det har i hvert fald for mig meget høj prioritet i denne rækkefølge. Vi må erkende, at de mange steder kører med meget store klasser, også for store klasser; det betyder naturligvis for børnene en ringere undervisning, for læreren et vanskeligere job.

Vi kan altså tiltræde forslaget, men vil gerne se på i udvalget, hvordan vi skal bruge det, vi ligesom nu får i overskud i forhold til det, vi har været vant til.

Meta Ditzel: Noget af det, man sigter henimod som værende af meget stor betydning for de gode arbejdsforhold i skolen, er jo nedsættelse af klassekvotienten, og derfor betragter man det også som noget meget positivt, at man i den nye skolelov af 1958 havde bestemmelser med hensyn til denne nedsættelse. Og det må meget beklages, at det blev nødvendigt på grund af lærer-

[Meta Ditzel.]

mangelen at udskyde nedsættelsen af klassekvotienten og endda for realklassernes vedkommende forhøje den fra 24 til 30. Men det var jo ikke de eneste foranstaltninger, der blev nødvendige.

Undervisningsministeriet fik også bemyndigelse til at fastsætte maksimum for antallet af undervisningstimer ugentlig og bemyndigelse til at fastsætte et højeste antal embeder i folkeskolen, det vil altså sige til en begrænsning i adgangen til at normere embeder i folkeskolen. Idet man foretog en sådan begrænsning, blev det jo muligt at få en bedre fordeling af lærerne ud over landet, så den var naturligvis meget hensigtsmæssig og virkede også efter sin hensigt.

Af andre foranstaltninger kan man nævne henstillingen om at lade de på undervisningsplanen afsatte timer besørge ved overtimer af kvalificerede lærere. Det var også en meget nyttig foranstaltning.

Tilladelse til at anvende faglærere og til at anvende lærerstuderende hører også med i billedet. Men den fortsatte lærermangel førte jo med sig, at man måtte forlænge disse foranstaltninger i 1965, og nu er det altså meningen, man vil forlænge yderligere for 3 år.

Man må dog sige, at da antallet af nyuddannede lærere er steget betydeligt, fra 1.839 i 1962 til 2.891 i 1967, skulle der nu, som hr. K. B. Andersen var inde på, blive et overskud i 1968-69, og derfor kan det nok anses for rimeligt, at man begynder at drøfte mulighederne for lempelse af restriktionerne. Så kan vi jo i et udvalg drøfte, i hvilken orden vi skal foretage disse lempelser, hvordan de skal prioriteres. Nu nævnte hr. K. B. Andersen, at en nedsættelse af klassekvotienten med 1 ville kræve ca. 1.600 lærere; så vidt jeg ved, har man foreløbig beregnet det til 1.400. Jeg vil da mene, at det ville være relevant at drøfte muligheden af at give tilladelse til oprettelse af flere stillinger i folkeskolen. Det ser jo ud til, at det skulle kunne blive muligt at give tilladelse til at oprette et embede for hver 20 klasser pr. normeringsenhed eller skolevæsen, og det ville betyde meget, navnlig for de større skolevæsener, som ikke er omfattet af den dispensationsregel, som jo i 1965 gav tilladelse til at oprette op til 2 stillinger flere

ved skolevæsener, som havde færre end 20 klasser. Hvis et skolevæsen i en middelstor provinsby nu f. eks. kan få tilladelse til at oprette yderligere 8 embeder, vil det sige, at man eventuelt kan nedsætte antallet af overtimer med 200-300, hvilket vil være kærkomment for adskillige lærere, som jo efterhånden må aftrappe noget af det store overtimetal; eller man kan måske nøjes med at nedsætte de 150 overtimer og så i stedet for med kvalificerede lærere besætte nogle embeder, som hidtil har været besørget af de skiftende lærerstuderende. Hvor meget det betyder for ro og kontinuitet i skolearbejdet, vil alle forstå, som har nogen indsigt i, hvordan der arbejdes i en skole, selv om jeg skal indrømme, at lærerstuderende ofte kan udvise megen energi og også pædagogisk forståelse. Det, at de hele tiden skifter, skaber uro. De kommende år kan man vente en stadig forøgelse af antallet af dimittender fra seminarierne, og nu er man jo desuden begyndt at afholde kursus for lærerinder, som har været borte fra skolen i en periode og ønsker at vende tilbage. Og her må jeg lige bemærke, at den forestående ophævelse af sambeskatningen jo sikkert vil være en betydende faktor.

Der er altså udsigt til, at de følgende år vil bringe endnu større lempelser, men det er vigtigt, at man gradvis ophæver restriktionerne med hensyntagen til de forhold, der snarest må ændres; dér kan jeg f. eks. pege på, at muligheden for at få vikarer fra seminarier jo bortfalder nu med den nye læreruddannelse.

Jeg vil gerne på mit partis vegne tilsige velvillig behandling af forslaget, og da det vil være af stor betydning for skolernes beregning af embederne, da de nu skal til at lægge skoleplanerne for næste år, vil jeg meget anbefale en hurtig behandling af forslaget.

Gunhild Due: Det er sandelig ikke med glæde, man ser forslaget om at udskyde tidspunktet for nedsættelse af elevtallet i klasserne til 1973. Enhver ved, hvor vigtigt det er for undervisningen, at klasserne ikke er for store; i virkeligheden koster det nok dyrt, både for det ene enkelte barn i tabte muligheder og for samfundet, idet en del af specialundervisningen nok kunne være sparet, hvis lærerne havde mindre klasser at

[Gunhild Due.]

arbejde med og dermed mere tid til at tage sig af den enkelte elev fra skoletidens begyndelse. Ligeså er det svært for lærerne at leve op til de nye former og principper for undervisning, når klasserne er for store.

Ifølge bemærkningerne er der små lyspunkter med hensyn til lærermangelen. Jeg ser med glæde, at man også kan indskrænke vikarudsendelsen noget. Mindst 80.000 løntimer varetages i dag af faglærere, vikarer og andre ukvalificerede lærerkræfter, står der ordret i bemærkningerne. Selv om min mistillid til vikarer og visse faglærere er stor, ja, næsten ubegrænset, ud fra de erfaringer, jeg har haft lejlighed til at gøre, er det vel alligevel et spørgsmål, om man uden videre skal kalde dem alle ukvalificerede. Jeg er sikker på, at mange faglærere bestrider deres opgave fremragende og gør god fyldest, og hr. Lembourn har jo allerede været inde på dette; men sigtet må naturligvis være, at man når frem til kun at anvende lærere, der er fuldt uddannede, og med fuldt uddannede mener jeg egentlig lærere, som hele livet igennem holder sig à jour på undervisningsområdet ved at følge diverse efteruddannelseskursus o. lign.

Med hensyn til selve bestemmelserne om lærerrationering ser jeg nok, at man for at sikre en retfærdig fordeling af lærerne og dermed også sikre børnene nogenlunde ens muligheder må bibeholde denne mulighed for regulering og fordeling en tid endnu. Men der er mange reformer i undervisningen, der trænger sig på, og skal visse egne af landet ikke blive forfordelt også med hensyn til at indføre nye og bedre undervisningsmetoder, så må man nok have hånd i hanke med spredningen af de eksisterende lærerkræfter. Men jeg vil nu alligevel gerne have lidt nærmere oplysninger i udvalget om, hvordan systemet virker i realiteten, og om, hvordan man ser på det i lærerkredse.

Under behandlingen af denne lov i 1965 rejste SF's ordfører spørgsmålet, om man dog ikke kunne frigøre de værnepligtige lærere fra militærtjenesten til fordel for undervisningen. Så vidt jeg kunne se, svarede den daværende undervisningsminister ikke på det. Nu vil jeg gerne spørge, om en radikal undervisningsminister ser mere velvilligt på dette spørgsmål, end den forrige undervisningsminister gjorde.

Sigsgaard: Det er selvfølgelig med glæde, jeg hilser, at ministeren agter at foretage en beskedent lempelse i restriktionerne, men det opvejer slet ikke skuffelsen over, at de nu skal forlænges for en 3-årig periode. Ministeren siger i fremsættelsen, som andre allerede har været inde på det, at han venter et overskud af lærere i 1968-69. Man holder sig jo lidt fast, når man hører den slags, for man har hørt så mange gange, at nu varer det kun 2 år eller 3 år eller 5 år, så har vi overskud af lærere. Det hørte vi bl. a. i 1960, hvor Dansk Seminarforening og Danmarks Lærerforening profeterede, at lærermangelen ville være afhjulpet senest i 1962, og at vi i 1967, altså sidste år, ville have et overskud på mere end 5.000 lærere. Det overskud har vi jo ikke set meget til, og det kommer vi heller ikke til i 1968-69. Det er søde drømme, man her har befattet sig med. Hvis disse restriktioner skal eksistere, indtil vi får et overskud, så tror jeg, jeg tør profetere, at de vil komme til at eksistere årtier frem i tiden. Vi lever i et uddannelsessamfund og kan lige så godt acceptere det, og det betyder altså, at vi simpelt hen får brug for alle de lærere, vi overhovedet kan producere; hver gang vi ud fra de forudsætninger, vi kender i dag, mener, at nu vil vi om 5 år have nok, så har vi stillet yderligere krav op, udvidet hele uddannelsessystemet i løbet af ganske få år, sådan at der vil blive behov for endnu flere lærere, så man skal nok skride til andre løsninger på problemet. Hvis vi ikke vil beholde restriktionerne næsten for evigt — og vi må erkende, at de lægger en vis dæmper på den pædagogiske aktivitet — så må lærerproduktionen antagelig sættes yderligere i vejret, og indtil det giver resultat, og det tager jo nogle år, kunne man nedsætte børnenes timetal. Så vidt jeg ved, er timetallet pr. år for børnene væsentlig større her i landet, end det er i forskellige andre lande, bl. a. Sverige, uden at man jo har hørt noget som helst om, at de svenske børn får mindre udbytte af skolegangen, er mindre skikkede til at klare den vanskelige tilværelse efter skolegangen, end de danske børn er; jeg har i hvert fald aldrig kunnet konstatere det; jeg tror ikke, der er nogen statistikker, der viser det, måske tværtimod. I dag har mange danske børn en alt, alt for lang arbejdstid. Jeg synes, det spørgsmål burde undersøges; der

[Sigsgaard.]

er masser af børn, der har længere arbejdstid, end mange voksne har, og det er helt urimeligt. Jeg tror altså, man i hvert fald skulle eksperimentere med en nedsættelse af det ugentlige timetal for eleverne. Man kan også, som man har været inde på det, søge dele af undervisningen varetaget af folk med anden uddannelse, selv om jeg selvfølgelig er enig i, at der skal være en pædagogisk baggrund, en pædagogisk uddannelse.

Endelig kunne man forsøge at trække flere af de gifte lærerinder tilbage i arbejdet. Jeg forstår, at man efter et udvalgsarbejde med den samme lovgivning, tror jeg, for et par år siden satte et genoptræningskursus, genopfriskningskursus, i gang; der har været afholdt et sådant kursus, og man arbejder på flere kursus. Jeg ser ikke rigtig noget i bemærkningerne om, hvilke erfaringer man har gjort. Var der masser af ansøgninger til det kursus, som man har holdt, eller hvordan ligger det? Men hvis det er muligt, så jeg gerne de bestræbelser intensiveret.

Ministeren sagde under behandlingen af det foregående punkt på dagsordenen for i dag, at han ønskede ikke at gøre loven til en sovepude. Jeg kan heller ikke lide, at love bliver sovepuder, men rationeringsloven er en sådan sovepude, og medmindre undervisningsudvalget, som nu skal behandle den, ændrer den væsentligt, kan vi næppe medvirke til, at den videreføres.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Jeg vil også her gerne takke for god modtagelse af dette forslag om forlængelse af lærer-rationeringsreglerne. Og må jeg begynde med at beklage det udtryk, som er anvendt: „ukvalificerede lærerkræfter“; det er ikke brugt diskvalificerende, det er en rent teknisk betegnelse. Ved ukvalificerede lærerkræfter forstår man lærerkræfter, der ikke har den uddannelse, som normalt forudsættes for at få en stilling i folkeskolen, og jeg vil gerne føje til, at jeg er fuldstændig klar over, at faglærere og lærerstuderende har

gjort et i mange tilfælde meget godt og påskønnelsesværdigt arbejde.

Hr. Lembourn rejste spørgsmålet, om det er nødvendigt med en 3-årig forlængelse af loven. Det kan vi naturligvis drøfte i udvalget; det mener jeg at det er. Det vil ikke være muligt at afvikle denne regulering af tildelingen af lærerembeder så hurtigt, som vi selvfølgelig alle gerne ville gøre det.

Alle de gode ønsker, der har været fremsat om forbedringer med hensyn til nedsættelse af klassekvotient osv., vil enhver lærer naturligvis kunne tiltræde, men jeg vil gerne bekræfte, hvad hr. K. B. Andersen sagde, at efter de beregninger, der er foretaget i undervisningsministeriets økonomisk-statistiske kontor, forholder det sig sådan, at et fald i klassekvotientniveauet med 1 vil give et ekstraforbrug på mellem 50.000 og 60.000 løntimer, og det svarer til 1.500-2.000 lærere, så man vil altså se, at blot sådanne ændringer vil stille krav om et meget stort antal lærere.

Jeg vil i øvrigt gerne i udvalget — og jeg tror, udvalget egner sig bedst dertil — belyse disse udviklingsforhold gennem de prognoser, som er tilvejebragt af undervisningsministeriets økonomisk-statistiske kontor, så man derigennem kan se, hvorledes udviklingen vil være under forskellige forudsætninger. For det er jo det, man hele tiden skal huske på, når man drøfter disse forhold, at man har næsten aldrig uændrede forudsætninger. Der er spørgsmålet om, hvor stort overtimetal der skal være; skal man ned på 32 timer, som er det pligtige timetal, eller skal man regne med at køre videre med 36,6 timer, som er det reelle timetal i dag for lærere i folkeskolen? Hvordan vil udviklingen i klassekvotienten være? Og dér vil jeg gerne gøre opmærksom på, at der jo i folkeskoleloven kun er en maksimums-, ikke nogen minimumsgrænse, og der sker ganske naturligt ændringer i de enkelte skolevæsener af denne klassekvotient. Der er spørgsmålet om løntimeforbruget; det påvirkes af, hvilken grad af fag man til-

[Undervisningsministeren.]

byder i 8. og 9. klasse. Der er så mange ubestemte faktorer, når man skal opstille disse prognoser, at hvis ikke man samtidig har forudsætningerne med, så er det svært at sammenligne disse prognoser. Det eneste nogenlunde sikre, man har ved alle prognoser, det er bedømmelsen eller opgørelsen af, hvor mange elever der vil være i skolen. Det kan man sige med nogenlunde sikkerhed.

Jeg vil gerne understrege det, som fru Meta Ditzel sagde om en hurtig behandling af dette forslag, idet det er vigtigt at hensyn til skolernes tilrettelæggelse af skemaet for næste år.

Hermed skal jeg takke for den velvillige behandling, man har givet lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14 med fortsat behandling af de på dagsordenen opførte sager.

Mødet udsat kl. 12⁵⁰.

Mødet genoptaget kl. 14.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift.

(Lovforslaget (nr. 60) findes i tillæg A. sp. 1237, fremsættelsen i tidenden sp. 562).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 12-15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om beregning af almindelig omsætningsafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslaget (nr. 61) findes i tillæg A. sp. 1247, fremsættelsen i tidenden sp. 562).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslaget (nr. 62) findes i tillæg A. sp. 1249, fremsættelsen i tidenden sp. 562).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Lovforslaget (nr. 63) findes i tillæg A. sp. 1257, fremsættelsen i tidenden sp. 562).

Første behandling af forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

(Lovforslaget (nr. 59) findes i tillæg A. sp. 1261, fremsættelsen i tidenden sp. 565).

Lovforslagene sattes til forhandling.

J. O. Krag: Jeg beklager, at statsministeren ikke er til stede, men jeg går ud fra, at han opholder sig et sted, hvor man kan høre, hvad der bliver sagt.

Det økonomiske program, statsministeren redegjorde for her i folketinget den 5. marts, har han kaldt for den næstbedste løsning, og i udtrykket næstbedste løsning ligger selvfølgelig en erkendelse: hvis man kun har to løsninger og så vælger den næstbedste, ja, da er det et udtryk for, at man har valgt den dårligste løsning, og det er vel her, regeringen efter sine mange grublerier er havnet.

Hermed skal ikke være sagt, at alle de 15 punkter, regeringen har lagt op, er dårlige. Nogle af dem er simpelt hen taget fra den forrige regerings 13 punkts program, og det er da klart, at regeringen skal roses, når den har fortjent det, og hver gang den lærer noget fra os, skal der ikke blive sparet på en sådan ros. Det gælder f. eks. støtten til finansieringsinstituttet for industri og håndværk, som var et af vore 13 punkter, det gælder lempelserne i kreditkvotaerne til erhvervene, og det gælder de nye lempeligere